

SUMMARY

NetQues Project Report Speech and Language Therapy Education in Europe United in Diversity

Network for Tuning Standards and Quality of Education
Programmes in Speech and Language Therapy/Logopaedics
across Europe (NetQues): a multilateral academic and
professional network

26 September 2013

Project No. 177075-LLP-1-2010-1-FR-ERASMUSENWA

**Lifelong
Learning
Programme**

The NetQues project was undertaken with support from the European Union
This project has been co-funded by the European Commission's
ERASMUS Lifelong Learning Programme through the Education Audiovisual & Culture
Executive Agency

This publication reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be
held responsible for any use which may be made of the information contained therein

© 2013 by CPLOL/NetQues

All rights reserved

The summary document may be reproduced or transmitted electronically in full or in sections subject to acknowledgment of NetQues.

Yhteenveto

- i. *Projekti nimeltä Network for Tuning Standards and Quality of Education Programmes in Speech and Language Therapy/Logopaedics across Europe (NetQues)* on monenvälinen koulutusta järjestävien tahojen ja alan ammattilaisten yhteisprojekti, jossa on mukana 65 osallistujaa 31 Euroopan maasta. Hankkeen vetäjänä toimii EU-maiden puheterapeuttiliittojen yhteistyöelin Comité Permanent de Liaison des Orthophonistes / Logopèdes de l'Union Européenne (CPLOL), the Standing Liaison Committee of Speech and Language Therapists and Logopaedists.

- ii. Puheterapia (engl. speech and language therapy, lyh. SLT) on maailmanlaajuisesti tunnustettu itsenäinen ammattiala, jota monissa maissa säädellään lailla. Euroopan unionin (EU:n) kehittymisen ja jäsenmaiden määrän kasvun myötä myös maiden väliset rajat ylittävään liikkuvuuteen ja eri jäsenvaltioissa suoritettujen tutkintojen tunnustamiseen kannustavan lainsäädännön osuus on lisääntynyt. Tämä on lisännyt tarvetta arvioida ja analysoida koulutusohjelmia EU:n sisällä ja sen ulkopuolisissa maissa. Tämän hankkeen tarkoitus on sopia puheterapeuttikoulutusten yhteisistä piirteistä sekä tarkastella koulutuksen eroja eri maissa. Hankkeessa hahmotellaan yhteisesti sovitut välttämättömät ja suotavat ydinpätevyyden osa-alueet, eli ne tiedot, taidot ja kyvyt, jotka vastavalmistuneella puheterapeutilla on oltava, jotta hän voisi toimia ammatissa turvallisesti ja tehokkaasti. NetQues-hankkeessa sovelletaan EU:n Tuning-menetelmää, jonka avulla etsitään vertailukohtia, yhtymäkohtia ja yhteisymmärrystä, joiden kautta kehitetään oppiainekohtaiset vertailukohtat ”¹.

- iii. Puheen, kielen ja kommunikaation häiriöitä on dokumentoitu jo vuosituhansien ajan. 1800-luvun loppuun mennessä Euroopassa ja muissa

¹ González, J. ja Wagenaar, R. (2003). *Tuning-yliopistot Euroopassa*. Bilbao: Deuston yliopisto. Haettu verkosta 15-06-2013 http://www.relint.deusto.es/TUNINGProject/documentos/Tuning_phase1/johdanto, sivu 1

maissa aiheesta oli koottuna tietoa, ja puhehäiriöiden tutkimisen ja hoidon parissa työskenteli pieni joukko asiaan perehtyneitä henkilöitä. Noista ajoista alasta on kehittynyt itsenäinen akateeminen tieteenala, jota tukee myös EU:n laajuinen järjestö, CPLOL. Suomessa tieteenalaa nimitetään logopediaksi. Maisterin tutkinnon yliopistossa suorittaneet, logopediaa pääaineenaan lukeneet henkilöt voivat saada VALVIRA:lta laillisen oikeuden toimia puheterapeuttina (kääntäjän huomautus).

- iv. Logopedian tieteenalan kiinnostuksen kohteena on ihmisten kommunikaatio ja nieleminen sekä niihin liittyvät prosessit, kehitys ja häiriöt, erityisesti ääni-, puhe-, kieli- ja nielemishäiriöiden kuvaus, arviointi ja hoito. Puheterapeutti on ammattihenkilö, jolla on pätevyys ihmisen kommunikoinnin ja siihen liittyvien häiriöiden ehkäisyyn, arviointiin, hoitoon ja tieteelliseen tutkimukseen.
- v. Puheterapiakäytännöt ovat muuttuneet ajan myötä yhteiskunnassa ja ajattelussa tapahtuneiden muutosten sekä akateemisilla lähialoilla, kuten lääketieteessä, psykologiassa, kielitieteessä, sosiologiassa ja kasvatustieteessä, tapahtuneen kehityksen seurauksena.. Väestöön liittyvät seikat, diagnostiikka, teknologiset edistysaskeleet, viestintäteknologia ja sosiologiset muutokset, ovat vaikuttaneet puheterapiakäytäntöihin. Vähitellen puheterapeutin toiminta-alue on laajentunut, mikä on johtanut eroihin EU-maiden kesken puheterapian osa-alueisiin keskittymisessä ja niiden priorisoimisessa.
- vi. NetQues-projektin tavoitteena on:
 - määrittellä puheterapeutin koulutukselliset ja ammatilliset profiilit EU:n alueella
 - kuvata alan tutkintoon johtavien koulutusohjelmien yleiset tavoitteet ja oppimistavoitteet (tiedot, ymmärrys ja kyvyt), jotka tulee saavuttaa

- määrittää yleiset ja oppiainekohtaiset pätevyudet, jotka koulutusohjelmassa tulee saavuttaa.

vii. Projektiin pyydettiin mukaan kaikkiaan 65 osallistujaa kaikista 27 EU:n jäsenmaasta sekä lisäksi Liechtensteinista, Norjasta ja kahdesta EU:n jäsenehdokasvaltiosta eli Islannista ja Turkista. Osallistujat edustivat lähinnä korkeakouluja, mutta joukossa oli myös joitakin ammatillisia järjestöjä. Hankkeen koordinoinnista vastasi sen vetäjä eli CPLOL, joka koostuu alan asiantuntijoista eli kaikkien EU-maiden kliinistä työtä tekevästä puheterapeuteista ja yliopisto-opettajista sekä tutkijoista. Osallistujat jaettiin kuuteen työryhmään, joissa kussakin oli mukana laajalti eri asiantuntija-alojen ja maiden edustajia. Työryhmille annettiin Tuning-prosessin suuntaviivojen kanssa yhteensopivia tavoitteita. Kunkin työryhmän jäsenet olivat yhteisesti vastuussa yhdestä tai useammasta prosessin osa-alueesta ja jakoivat osatehtävät keskenään. Projektissa käytettiin etnografista lähestymistapaa: päätietolähteenä käytettiin projektin laajaa asiantuntijajäsenten joukkoa. Hankkeessa toteutettiin kaksi Euroopan laajuista kyselytutkimusta, jotta maiden välisistä eroista saataisiin mahdollisimman kattava yleiskuva ja puheterapeuttikoulutuksen nykytila saataisiin kartoitettua. Kyselytutkimusten avulla selvitettiin puheterapeuttien pätevyysvaatimusten välisiä eroja. Tulosten myötä saatiin yleiskuva ja vertailukriteerit vastavalmistuneen puheterapeutin pätevyysvaatimuksista.

viii. Profilointi: Molempien kyselytutkimusten tuloksiin perustuvan profiloinnin perusteella kaikissa maissa, kahta lukuun ottamatta, on ainakin yksi puheterapeutin ammattipätevyyteen johtava koulutusohjelma (monissa maissa niitä on useitakin). Euroopan maissa puheterapeutin koulutusohjelmat sijoittuvat useimmiten yliopistoihin, niitä rahoitetaan enimmäkseen julkisin varoin ja ne sijoittuvat pääasiassa tiedekuntiin, joissa on myös muita terveysalan koulutusohjelmia.

- ix. Puheterapeutin ammattipätevyyteen johtava tutkinto edellyttää yleensä vähintään kandidaatin tutkintoa, jonka voi saada vähintään kolmen vuoden opintojen jälkeen. Maisterin tutkinto (eurooppalaisten tutkintojen viitekehystaso 7) edellyttää kaikkiaan viiden vuoden korkeakouluopintoja (kolme vuotta kandidaatin tutkintoon + kaksi vuotta maisterintutkintoon). Tohtorin tutkintoon tähtäävät ohjelmat kestävät keskimäärin vielä kolme vuotta. Kandidaatin tutkinnon kautta maisteri- ja tohtoritasolle eteneminen on mahdollista lähes kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Niissä maissa missä ECTS-yksiköt (European Credit Transfer System) ovat käytössä opintovuoden aikana voi yleensä suorittaa 60 opintopistettä.
- x. Useimmat vakiintuneet koulutusohjelmat ovat valtiollisen säätelyn alaisia. Ranskassa on kyselyn mukaan eniten puheterapeuttiopiskelijoita. Opiskelijoiden määrä Belgiassa ja Alankomaissa on myös yllättävän suuri. Osasyynä saattaa olla se, että niiden vaikutusalue ulottuu Saksaan, eli opiskelupaikkojen runsas tarjonta antaa saksalaisopiskelijoille mahdollisuuden hankkia kandidaatin tason puheterapeuttitutkinto. On kuitenkin syytä huomioida, että osa esitetyistä luvuista perustui arvioihin, koska opiskelijoiden määriä ei monissa maissa tilastoida pääainekohtaisesti.
- xi. Koulutusohjelmiin sisältyy hyvin monen tyyppisiä arviointeja, kuten kirjallisia tenttejä, käytännön taitojen arviointeja ja suullisia kuulusteluja. Arvioinnissa käytetään myös oppimispäiväkirjoja, portfolioita, kliinisen työskentelyn arviointia, videoanalyseja ja opiskelijoiden itsearviointia. Teoreettisten opintojen lisäksi kaikkiin koulutusohjelmiin sisältyy valvottua/ohjattua kliinistä harjoittelua, joka on pätevoitymisen ja ammatillisen osaamisen saavuttamisessa keskeisen tärkeää. Kliinistä osaamista arvioivat lähinnä kliiniset ohjaajat. Kliinisen osaamisen arvioinnissa käytettävät menetelmät vaihtelevat suuresti. Niitä voivat olla mm. kirjalliset ja suulliset kuulustelut, havainnointi- ja arviointilomakkeet, portfolioit tai esimerkkitapaukset. Lähes kahteen kolmasosaan tutkituista

koulutusohjelmista sisältyy myös opiskelijoiden toteuttamia tutkimusprojekteja.

- xii. **Pätevyyden osa-alueet:** Puheterapia-alan ammattilaisen koulutus edellyttää teoreettisesta ja käytännön osaamisesta koostuvan laaja-alaisen pätevyyden saavuttamista ja osoittamista sekä monipuolisia vuorovaikutustaitoja, jotka mahdollistavat tehokkaan näyttöön perustuvan toiminnan. Yllättävää oli, että yliopiston opettajat, vastavalmistuneet puheterapeutit ja työnantajat vastasivat hyvin samansuuntaisesti kysymyksiin vastavalmistuneiden puheterapeuttien aihekohtaisten ja yleisten taitojen pätevyyden tärkeydestä.
- xiii. **Aihekohtainen pätevyys** liittyy asiakkaiden tehokkaaseen arviointiin, diagnosointiin, hoitoon, ennaltaehkäisyyn ja sekä asiakkaiden että heidän läheistensä ohjaukseen kommunikaatio- ja nielemisvaikeuksiin liittyvissä asioissa. Yleisimmin välttämättömiksi mainitut aihekohtaisen pätevyyden osatekijät liittyvät kuuteen alueeseen, jotka ovat 1) toiminta-alue, 2) kommunikaatiohäiriöiden ja nielemisvaikeuksien arviointi ja tunnistaminen, 3) kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus, 4) palveluiden suunnittelu, ylläpito ja arviointi, 5) ennaltaehkäisy sekä 6) ammatillinen kehittyminen, täydennyskoulutus ja eettiset vastuukysymykset.
- xiv. **Geneerisen (yleisen) pätevyyden** keskeisimpinä tekijöinä pidettiin inter- ja intrapersonallisen pätevyyden eri osa-alueita.
- xv. **Vertailukriteerit (Benchmarks):** Liitteessä I (ks. englanninkielinen raportti) on lueteltu ne vastavalmistuneen puheterapeutin keskeiset pätevyyden osa-alueet, jotka nousivat useimmin esille kaikissa sidosryhmissä. Tätä asiakirjaa voidaan pitää koko EU-alueen kattavana sopimuksena niistä vaatimuksista, **jotka jokaisen puheterapeutin on täytettävä voidakseen toimia alalla.** Kyseiset pätevyystekijät toimivat myös puheterapeuttikoulutuksen vertailukriteereinä (benchmark-kriteereinä) ja ne tulisi ottaa huomioon kaikissa Euroopan alueen

puheterapeuttikoulutuksissa. Nämä olennaisen tärkeiksi osoitetut pätevyyden osa-alueet edustavat useita eri tasoja, joista suurimman osan on arvioitu sisältyvän eurooppalaisten tutkintojen viitekehystasoihin 6 ja 7².

xvi. Puheterapeuttikoulutus Euroopan alueella on monipuolista, dynaamista ja jatkuvasti muuttuvaa. Alan tämänhetkinen kehitysvaihe vaihtelee maiden välillä. Puheterapeuttien ja alan kouluttajien piirissä vallitsee kuitenkin laaja yhteisymmärrys ja sitoutuminen yhteisiin tavoitteisiin. Niiden avulla halutaan varmistaa, että koulutus tuottaa huippuosajia, jotka tarjoavat parasta mahdollista palvelua puheterapian tarpeessa oleville henkilöille. Tämä tuli selvästi ilmi kaikissa NetQues-projektin vaiheissa. Sitoutumisen ja asiantuntemuksen ollessa näin korkealla tasolla näyttää sekä puheterapia-alan että puheterapiapalveluja käyttävien kommunikaatiohäiriöisten henkilöiden tulevaisuus hyvältä.

² http://ec.europa.eu/education/policies/educ/eqf/eqf08_en.pdf

7. LUKU Vastavalmistuneilta puheterapeuteilta edellytettävä pätevyys ja sen osa-alueet

7.1 Johdanto

Koulutusohjelmien tarkoitus on kehittää pätevyyden eri osa-alueita. Kuten luvussa 3 (ks. englanninkielinen raportti) todettiin, Speech and language therapy (SLT), Suomessa logopedia (kääntäjän huom.) on monimuotoinen tieteenala ja puheterapia sitä vastaava ammatillisen toiminnan ala. On tärkeää, että vastavalmistuneen puheterapeutin oppimistulokset kuvataan tavalla, joka kattaa välttämättömiksi katsotut pätevyyden osa-alueet. Kaikki ne asiantuntijat, joiden mielipidettä tiedusteltiin, painottivat myös pätevyyden eri osa-alueiden integrointia käytännön työssä. Näitä osa-alueita ovat:

1. puheterapeutin työtehtävien edellyttämä ammattialan osaamista koskeva pätevyys
2. puheterapeutin tietotason ja osaamisen käyttö yhdessä oikean asenteen ja päätöksentekostrategioiden kanssa
3. jatkuva kehitys ja kasvu ihmisenä ja ammattilaisena.

Ammatillista pätevyyttä kuvataan usein "oikeiden asioiden tekemisenä", "oikean asian tekemisenä oikein" sekä "oikean ihmisen tekemänä" - ks. Hardenin lääketieteellistä koulutusta koskeva kuvaus (2002)^{3,4} sekä Adamin (2006)⁵ oppimistuloksia koskeva johdanto EUA Bologna Handbook -kirjassa.

Tuning-menetelmässä pätevyystekijät tarkoittavat opetussuunnitelman suunnittelussa ja arvioinnissa käytettäviä vertailukohtia, ei siis tiukkoja vaatimuksia, mikä mahdollistaa joustavuuden ja autonomian opetussuunnitelman laatimisessa. Samalla ne tarjoavat myös yhteisen kielen kuvaamaan opetussuunnitelmien tavoitteita.

Tuning-menetelmässä pätevyys on määritelmän mukaan joko **geneeristä pätevyyttä** (yleisiä taitoja) eli osaamista, joka ei rajoitu jonkin tietyn aiheen oppimiseen tai sen soveltamiseen, tai **aihekohtaista pätevyyttä**, joka tässä yhteydessä tarkoittaa puheterapeutin työhön liittyvää pätevyyttä.

Tässä logopedian alaan ja puheterapeutin ammattiin keskittyvässä projektissa osallistajat olivat yksimielisiä siitä, että koulutusohjelmien vertailussa on tarkoituksenmukaisinta keskittyä siihen, mitä vastavalmistuneen, itsenäisesti toimivan puheterapeutin tulee osata. Tässä yhteydessä, aivan kuten muissakin, pätevyys ei määritelmän mukaan tarkoita vain kykyä toimia, vaan se tarkoittaa kykyä toimia asia ymmärtäen, joustavasti ja korkeampia kognitiivisia kykyjä, kuten

³ Harden, R. M. (2002a). Developments in outcome-based education. *Medical Teacher*, 24(2), 117-120.

⁴ Harden, R. M. (2002b). Learning outcomes and instructional objectives: is there a difference? *Medical Teacher*, 24(2), 151-155.

⁵ Adam, S. (2006) An introduction to learning outcomes. Kirjassa Froment E., Kohler J., Purser L. ja Wilson L. (Eds), EUA Bologna Handbook, artikkeli B.2.3-1. Berlin: Raabe.

analyysia ja synteesiä, hyödyntäen. Siihen kuuluu myös kyky etsiä ja valikoida tietoa ja käyttää sitä asianmukaisella tavalla, eli kriittisen reflektion käyttö, sekä näytön perusteella parhaan toimintavaihtoehdon valinta, ja sen paras mahdollinen käyttö hyvin perustellusti. Ammatillinen pätevyys koostuu siis useista taidoista ja kyvyistä, joita ovat esimerkiksi tieto - kognitiivinen/älyllinen, psykomotoriset/fyysiset taidot, sekä affektiivisella osa-alueella asenteet, tunnetilat ja tunteet.

Projektissa keskityttiin siis tunnistamaan ne aihekohtaiset (ammattikohtaiset)⁶ pätevyystekijät, jotka ovat vastavalmistuneille puheterapeuteille keskeisen tärkeitä, sillä niiden avulla voidaan tehdä ero puheterapeuttien ja muiden alojen tutkinnon suorittaneiden henkilöiden välillä. Pätevyyteen sisältyy myös geneerinen akateeminen pätevyys (yleiset akateemiset taidot), joka on perusedellytys puheterapeutin ammattipätevyyden kehittymiselle. Geneerisen pätevyyden osatekijöitä tarkastellaan erillään aihekohtaisesta pätevyydestä.

Alla kuvatuissa tuloksissa tuodaan myös esille kyselyihin vastanneiden henkilöiden mainitsemat aihekohtaiset tiedot, taidot ja asenteet (ks. liite IV englanninkielinen raportti). Tarkoituksena oli ensiksi tunnistaa vastavalmistuneiden puheterapeuttien tärkeimpinä pitämät pätevyyden osa-alueet sekä myös ne osa-alueet, joita pidettiin suotavina tehokkaan ja toimivan puheterapian kannalta EU:n jäsenvaltioissa, ja toiseksi, selvittää, missä määrin nämä kolme pätevyyden osa-alueita (tiedot, taidot ja asenteet) ovat toisistaan riippuvaisia ja johtavat pätevyyteen.

Tässä hankkeessa kuvataan puheterapeutin käyttämän tiedon, osaamisen sekä aihekohtaisten taitojen ja kykyjen integraatiota, jota puheterapeutilta vaaditaan hänen työskennellessään erilaisissa puheterapiakonteksteissa (terveydenhuolto/koulu/sosiaaliala). Puheterapian näkökulmasta NetQues-tavoitteet siis täydentävät ja muistuttavat läheisesti EQF:n tavoitteita (The European Qualifications Framework) (ks. taulukko 7.1).

Taulukko 7.1 EQF- ja NetQues-tavoitteiden vertailu

Tavoitteet	
EQF	NetQues
<ul style="list-style-type: none"> • pätevyysvaatimusten tulee Euroopan eri maiden ja koulutusjärjestelmien välillä olla helppolukuisempaa ja ymmärrettävämpää • kansalaisten liikkuvuutta maitten välillä tulee edistää ja elinikäistä oppimista tulee helpottaa • pätevyysvaatimusten läpinäkyvyyttä tulee lisätä 	<ul style="list-style-type: none"> • vastavalmistuneita puheterapeutteja koskevista yhteisistä standardeista ja benchmark-kriteereistä tulee sopia • pätevien ammattilaisten liikkuvuutta maiden välillä tulee helpottaa • alan kehitystä tulee helpottaa • korkeakouluille ja tärkeimmille sidosryhmille tulee antaa puheterapeuttikoulutusta koskevaa opastusta kaikissa Euroopan maissa • Euroopan maiden kansalaisille on taattava asianmukaisesti pätevien puheterapeuttien palvelujen saatavuus

⁶ vastavalmistunut = henkilö, joka on hyväksytysti suorittanut logopedian koulutusohjelman ja on valmis toimimaan itsenäisesti puheterapeuttina

7.2 Menetelmä

Kuten edellä luvussa 5 jo mainittiin, puheterapeuttikoulutuksen asiantuntijoista koostuva ryhmä laati aihekohtaisen ja geneerisen pätevyyden osa-alueita koskevan luettelon perehdyttyään laajalti eri EU-maiden, nykyisiä koulutusohjelmia ja niitä koskevia säännöksiä käsitelleisiin dokumentteihin, vertailukohtiin ja benchmarking-asiakirjoihin. Lähteenä hyödynnettiin myös maailmanlaajuisesti käytettyjä puheterapeuttien pätevyyden viitekehyksiä Yhdysvalloissa (ASHA)⁷, Australiassa (SPA)⁸ ja Kanadassa (CASLPA)⁹ sovellettavat kansalliset asiakirjat ja IALP-ohjeistukset mukaan lukien¹⁰. Ehdotettuja pätevyksiä pilotoitiin ja hiottiin iteratiivisesti sovelletun Delphi-tekniikan avulla ottamalla työhön mukaan lisää puheterapeuttikoulutuksen ja kliinisen työn parissa toimivia asiantuntijoita. Työn tuloksena muodostettiin 60 aihekohtaista ja 38 geneeristä pätevyyden osa-aluetta (ks. kyselyn tulokset, Liite IV).

Aihekohtaisen pätevyyden osatekijät olivat yhteydessä kahdeksaan alueeseen:

- Toiminta-alue
- Kommunikaatio- ja nielemisvaikeuksien arviointi ja tunnistaminen
- Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus
- Palveluiden suunnittelu, ylläpito ja arviointi
- Ennaltaehkäisy
- Laadunvarmistus
- Tutkimus
- Ammatillinen kehitys, täydennyskoulutus ja eettiset vastuukysymykset.

Geneerisen pätevyyden osatekijät liittyivät seuraaviin kolmeen alueeseen:

- Instrumentaalinen pätevyys
- Inter- ja intrapersonallinen pätevyys
- Systeeminen pätevyys.

Kaikkiaan 98 pätevyyden osa-alueen pohjalta laadittiin kyselylomake (englanniksi), joka lähetettiin yhdessä sanaston kanssa kaikkien osallistujamaiden vastuuhenkilöille, joiden tehtävänä oli käännettää kyselylomake maan omalle kielelle. Kääntäjinä toimivat sekä englantia että ko. kieltä osaavat puheterapeutit. Kyselylomake ja sanasto käännettiin kaikille tarvittaville Euroopan kielille (yhteensä

⁷ ASHA (2009) *Standards and Implementation Procedures for the Certificate of Clinical Competence in Speech-Language Pathology Revised March 2009* American Speech-Language-Hearing Association Haettu verkosta osoitteesta: http://www.asha.org/certification/slp_standards/

⁸ SPA (2010) Code of ethics. Haettu verkosta osoitteesta:

<http://www.speechpathologyaustralia.org.au/library/CodeofEthics.pdf>

⁹ CASLPA (2008) *Canadian Association of Speech-Language Pathologists and Audiologists (CASLPA) Scope of Practice for Speech-Language Pathology*. Haettu verkosta osoitteesta: http://www.casipa.ca/PDF/Scope_of%20Practice_SLP_english_2008.pdf

¹⁰ IALP Guidelines for Initial Education in Speech Language Pathology. *Folia Phoniatica et Logopaedica*. 2010, 62(5), 210-16.

24). Käännösten laatu varmistettiin takaisinkäännösten avulla. Lopuksi vastaajat vastasivat kyselyyn haluamallaan kielellä verkkopohjaisen SurveyMonkey¹¹ - kyselypalvelun kautta.

Kysely lähetettiin jokaiseen maahan kolmen keskeisen sidosryhmän edustajille:

1. Puheterapeuttikoulutuksen parissa työskentelevät yliopistonopettajat/ luennoitsijat/tutkijat
2. Vastavalmistuneet (viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana) puheterapeutit
3. Puheterapeuttien työnantajat (terveystoimen johtajat mukaan lukien).

Vastaajia pyydettiin arvioimaan pätevyyden eri osa-alueita seuraavasti:

- ei välttämätön taito vastavalmistuneelle puheterapeutille, jotta hän voisi toimia työssään
- suotava, muttei välttämätön taito vastavalmistuneelle puheterapeutille, jotta hän voisi toimia työssään
- välttämätön taito vastavalmistuneelle puheterapeutille, jotta hän voisi toimia työssään

Vastavalmistunut puheterapeutti määriteltiin kyselyssä seuraavasti: 'henkilö, joka on suorittanut puheterapeutin koulutuksen ja on valmis työskentelemään itsenäisesti puheterapeutina'.

Kyselyn tulosten analysoinnin suorittivat työryhmä 3:n jäsenet SPSS-¹² ja Excel ¹³ - ohjelmien avulla. Eri vastaajaryhmiä ja niiden ominaisuuksia tarkasteltiin tilastollisten tunnuslukujen ja analyysien avulla.

7.3 Tulokset ja tärkeimmät löydökset

SurveyMonkey-linkin sulkeutuessa vastauksia oli tullut kaikkiaan 4383. Niistä 2863 (65 %) sisälsi kaikki tarvittavat tiedot ja niitä käytettiin analyysissa. Yhteensä 1520 vastausta oli puutteellisia, ja ne jätettiin analyysin ulkopuolelle.

1.3.1 Tärkeimmät aihekohtaiset pätevyyden osa-alueet

Taulukkoon 7.2 on koottu 25 aihekohtaista pätevyyden osa-aluetta, jotka useimmin mainittiin "välttämättömiksi".

Taulukosta ilmenee, että useimmin välttämättömiksi mainitut pätevyyden osa-alueet liittyvät yllä mainitusta kahdeksasta alueesta (ks. kohta 7.2 yllä) kuuteen, joita olivat

- toiminta-alue

¹¹ www.surveymonkey.com (Pro Gold -versio)

¹² SPSS Statistical Product and Service Solutions IBM

¹³ EXCEL Microsoft for Windows/Mac

- kommunikaatio- ja nielemisvaikeuksien arviointi ja tunnistaminen
- ikuntoutuksen suunnittelu ja toteutus
- palveluiden suunnittelu, ylläpito ja arviointi
- ennaltaehkäisy
- ammatillinen kehitys, täydennyskoulutus ja eettiset vastuukysymykset.

Vastaajat olivat siis sitä mieltä, että puheterapeutin koulutuksessa tulisi erityisesti keskittyä arviointiin, diagnosointiin, hoitoon, ennaltaehkäisyyn ja ohjaukseen liittyviin pätevyyden osa-alueisiin, jotta vastavalmistunut puheterapeutti voisi aloittaa alalla työskentelyn.

Taulukko 7.2 25 useimmin välttämättömäksi mainittua aihekohtaista pätevyyden osa-alueita

	Useimmin välttämättömäksi mainitut aihekohtaisen pätevyyden osa-alueet
1.	Osaa arvioida, diagnosoida ja hoitaa puheen ja kielen häiriöitä
2.	Ymmärtää puheterapeutin ammatilliset roolit ja rajat
3.	Lähettää tarvittaessa asiakkaan oikeaan aikaan ja asianmukaisesti muille ammattilaisille
4.	Antaa asianmukaista ja helposti ymmärrettävää palautetta arviointitulosten tulkinnasta asiakkaalle ja hänen läheisilleen
5.	Ottaa käyttöön asianmukaiset kuntoutusmenetelmät käyttäen tarvittavia materiaaleja ja työvälineitä
6.	Osaa tuottaa suullisia ja kirjallisia raportteja arviointituloksista ja analysoida ja tulkita arviointitietoja
7.	Asettaa tavoitteet arviointitulosten ja muiden olennaisten tietojen perusteella
8.	Noudattaa maassa toimivan ammattikunnan ja/tai työnantajan ja/tai valtionhallinnon määrittelemiä eettisiä sääntöjä
9.	Ymmärtää kunkin hoitomenetelmän perusteet ja periaatteet
10.	Keskustelee pitkän aikavälin seurauksista, ja päättää asiakkaan kanssa neuvoteltuaan, onko puheterapia tarpeen; ottaa avainhenkilöt mukaan näihin keskusteluihin
11.	Saa selville, mitä tietoja vielä tarvitaan asiakkaan häiriöiden ymmärtämiseksi, ja etsii puuttuvia tietoja
12.	Analysoi ja tulkitsee arviointituloksia oikein ja osaa yhdistää sairaskertomuksesta ja muista olennaisista lähteistä saadut tiedot tehtyihin löydöksiin
13.	Tekee perusteltuja päätöksiä valittujen menetelmien, hoitojen tai toimenpiteiden käytön aloittamisesta, jatkaa tai muuttaa niitä tai lopettaa ne, ja kirjaa päätökset ja perustelut asianmukaisesti
14.	Valitsee ja suunnittelee asianmukaiset ja tehokkaat kuntoutusmenetelmät yhdessä asiakkaan ympäristön avainhenkilöiden kanssa
15.	Luo hyvän suhteen ja mahdollistaa osallistumisen arviointi- ja erotusdiagnoosiprosessiin
16.	Valmistelee asiakkaan asianmukaisesti kuntoutuksen loppumiseen, sopii asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa, milloin kuntoutus lopetetaan, ja noudattaa siinä kyseisen hoitopaikan käytäntöä
17.	Dokumentoi kuntoutuksella saadun vasteen ja mahdolliset muutokset kuntoutussuunnitelmaan

18.	Osallistuu kommunikaatio-, syömis-, juomis- tai nielemisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ryhtymällä varhaisessa vaiheessa toimenpiteisiin häiriöiden hoitamiseksi
19.	Tunnistaa eri tilanteiden, ympäristöjen ja yhteyksien tai kontekstien vaikutuksen asiakkaiden ongelmiin
20.	Pyrkii henkilökohtaiseen kasvuun puheterapeuttina pyrkimällä ymmärtämään nykyiset taitonsa ja kehittämään edelleen interpersoonallisia ja kommunikaatiotaitojaan
21.	Tunnistaa häiriöiden vaikutuksen asiakkaan ja hänen läheistensä psykososiaaliseen hyvinvointiin, sosiaaliseen tilaan sekä terveydentilaan
22.	Kerää tietoa, myös kvalitatiivista ja kvantitatiivista tietoa, pystyäkseen arvioimaan kuntoutuksen vaikuttavuutta
23.	Ymmärtää muiden tieteidenvälisen/poikkitieteellisen tiimin jäsenten roolit ja laatii kuntoutussuunnitelmia heitä konsultoiden
24.	Kirjaa asiat viipymättä selkeästi ja oikein ammatillisten ja lain vaatimusten mukaisesti, ja käyttää vain hyväksytyjä termejä
25.	Ymmärtää puheterapeuttisen kuntoutuksen vaikutuksen ja siihen liittyvät käsitteet

1.3.2 Sidosryhmien yhteisiä piirteitä

Yliopiston henkilökunta, tutkinnon suorittaneet ja työnantajat arvioivat hyvin samalla tavalla, mitkä viisi aihekohtaisesta pätevyyttä 60 pätevyyden joukosta olivat kaikkein tärkeimpiä. Vaikka valittavana oli suuri määrä pätevyyden osa-alueita, vastaajat olivat huomattavan yksimielisiä siitä, mitä he pitivät välttämättöminä tai suotavina. Taulukkoon 7.3 on koottu 206 työnantajan, 476 yliopisto-opettajan ja tutkijan sekä 2181 viiden edellisen vuoden aikana tutkinnon suorittaneen puheterapeutin viisi tärkeimmäksi mainitsemaa osa-aluetta.

Taulukko 7.3 Viisi kussakin kolmessa sidosryhmässä useimmin välttämättömäksi mainittua aihekohtaisen pätevyyden osa-aluetta

Sidosryhmien viisi useimmin välttämättömäksi mainitsemaa aihekohtaisen pätevyyden osa-aluetta		
Työnantajat	Koulutusohjelmien opettajat/lehtorit ja tutkijat	Vastavalmistuneet puheterapeutit
1. Osaa arvioida, diagnosoida ja hoitaa puheen ja kielen häiriöitä	1. Osaa arvioida, diagnosoida ja hoitaa puheen ja kielen häiriöitä	1. Osaa arvioida, diagnosoida ja hoitaa puheen ja kielen häiriöitä
2. Ymmärtää puheterapeutin ammatilliset roolit ja rajat	2. Antaa asianmukaista ja helposti ymmärrettävää palautetta arviointitulosten tulkinnasta asiakkaalle ja hänen läheisilleen	2. Ymmärtää puheterapeutin ammatilliset roolit ja rajat
3. Antaa asianmukaista ja helposti ymmärrettävää palautetta arviointitulosten tulkinnasta asiakkaalle ja hänen läheisilleen	3. Osaa tuottaa suullisia ja kirjallisia raportteja arviointituloksista ja analysoida ja tulkita arviointitietoja	3. Lähettää tarvittaessa asiakkaan oikeaan aikaan ja asianmukaisesti muille ammattilaisille
4. Ottaa käyttöön asianmukaiset	4. Ymmärtää puheterapeutin ammatilliset roolit ja rajat	4. Antaa asianmukaista ja helposti ymmärrettävää

kuntoutusmenetelmät käyttäen tarvittavia materiaaleja ja työvälineitä		palautetta arviointitulosten tulkinnasta asiakkaalle ja hänen läheisilleen
5. Lähettää tarvittaessa asiakkaan oikeaan aikaan ja asianmukaisesti muille ammattilaisille	5. Lähettää tarvittaessa asiakkaan oikeaan aikaan ja asianmukaisesti muille ammattilaisille	5. Ottaa käyttöön asianmukaiset kuntoutusmenetelmät käyttäen tarvittavia materiaaleja ja työvälineitä

1.3.3 Vähiten tärkeät aihekohtaisen pätevyyden osa-alueet

Taulukkoon 7.4 on koottu kymmenen aihekohtaista pätevyyden osa-aluetta, jotka kaikkein harvimmin mainittiin välttämättömiksi edellytyksiksi vastavalmistuneille puheterapeuteille.

Taulukko 7.4 Kymmenen aihekohtaista pätevyyden osa-aluetta, jotka vastaajat kaikkein harvimmin mainitsivat välttämättömiksi vastavalmistuneelle puheterapeuteille (harvimmin =1)

Kaikkein harvimmin välttämättömäksi mainitut aihekohtaista pätevyyttä kuvaavat ominaisuudet	
1.	Osaa käyttää seuraavia mittauksia sekä kirjata ja tulkita niiden tuloksia: audiometria, tympanometria, akustinen analyysi, laryngografia, nasometria, stroboskopia, nasoskopia, videofluoroskopia
2.	Edistää osaltaan alan ja ammatin kehitystä tekemällä ja julkaisemalla tapaus- ja muita tutkimuksia
3.	Tuntee tilastolliset menetelmät
4.	Tekee työtä muiden aloittamissa tai tukemissa tutkimuksissa
5.	Osaa käyttää, kirjata ja tulkita audiometrimitauksia
6.	Tekee ehdotuksia resurssien kehittämiseksi, uusien resurssien hankkimiseksi tai uusien menetelmien käyttöönottamiseksi
7.	Arvioi muodollisia ja vapaamuotoisia arviointivälineitä ja kuntoutusresursseja ja –menetelmiä suhteessa nykytutkimukseen
8.	Hankittuaan kokemusta ja mielellään koulutusta auttaa ja ohjaa ammattiin opiskelevia
9.	Osallistuu kommunikaatio-, syömis-, juomis- tai nielemisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn kouluttamalla suurta yleisöä ja muita ammattilaisia
10.	Tuottaa omalta osaltaan tietoja laadunvarmistusohjelmiin

On selvää, että nämä pätevyyden osa-alueet edellyttävät puheterapia-alan kokemusta valmistumisen jälkeen, eikä niitä sen vuoksi pidetä välttämättöminä vastavalmistuneelle puheterapeutille.

1.3.4 Tärkeimmät geneerisen pätevyyden osa-alueet

Kaikkien kolmen vastaajaryhmän kaikkein useimmin "välttämättömiksi" mainitsevat 25 geneerisen pätevyyden osa-alueita on koottu taulukkoon 7.5.

Kaikkiaan 38 geneeristä pätevyyden osa-alueesta kaikki kyselyssä mukana olleet inter- ja intrapersonaalisen pätevyyden osa-alueet olivat niiden 25 joukossa, jotka mainittiin yleisimmin "välttämättömiksi". Kymmenen useimmin välttämättömäksi mainitun geneerisen pätevyyden osa-alueen joukossa on intrapersonalliseen pätevyyteen liittyviä tekijöitä, kuten *rehellinen, vilpitön ja luotettava käytös* sekä *kyky olla itsekriittinen ja reflektoida omaa suoriutumista*. Useimmin mainittuja interpersoonallisia pätevyyden osa-alueita olivat *kyky antaa täsmällistä palautetta ymmärrettävästi ja hienotunteisesti* sekä *kyky tuntea empatiaa asiakkaita ja kollegoita kohtaan*. Seuraavaksi yleisimpiä olivat systeemisen ja instrumentaalisen pätevyyden osa-alueet, joita yleensä pidettiin vähemmän tärkeinä.

Yhteenvedona voidaan todeta, että tulosten mukaan inter- ja intrapersonallisia geneerisen pätevyyden osa-alueita pidettiin kaikkein tärkeimpinä. Näitä geneerisiä osa-alueita tulee kehittää opintojen aikana, jotta puheterapeuttina toimiminen onnistuisi. Vaikuttaa siltä, että näiden kiistämättä erittäin tärkeiden henkilökohtaisten pätevyyden osa-alueiden jälkeen yleisistä eli geneerisistä pätevyyksistä välttämättöminä pidetään lähinnä instrumentaalisia pätevyyden osa-alueita.

Taulukko 7.5 25 kaikkien vastaajien useimmin välttämättömäksi mainitsemaa geneerisen pätevyyden osa-alueita

25 useimmin välttämättömäksi mainittua geneeristä pätevyyttä kuvaavaa ominaisuutta	
1.	Rehellinen, vilpitön ja luotettava käytös
2.	Kyky itsekriittisyyteen ja oman suorituksen pohdintaan
3.	Kyky antaa oikeaa palautetta ymmärrettävästi ja hienotunteisesti
4.	Osoittaa empaattista suhtautumista asiakkaisiin ja kollegoihin
5.	Ottaa vastuuta omien tietojensa ja taitojensa kehittämistä niin kauan kuin on tarpeen
6.	Osoittaa myönteistä asennetta ja ennakkointia
7.	Kyky hankkia tietoa ihmisiltä tehokkaasti ja ymmärtämyksellä
8.	Käyttää asianmukaisia, tehokkaita taitoja ja materiaaleja tietojen ja ohjeiden kirjalliseen, suulliseen ja visuaaliseen välittämiseen
9.	Sovittaa oman toimintansa ja lähestymistapansa uusiin tilanteisiin
10.	Tunnistaa ongelman tärkeimmän tekijän ja ehdottaa mahdollisia ratkaisuja
11.	Ilmaisee parhaaksi katsomansa ratkaisun/päätöksen ymmärrettävästi ja hahmottelee tarvittavat konkreettiset toimenpiteet
12.	Osoittaa erilaisuuden ja monikulttuurisuuden arvostusta
13.	Valitsee näitten tietojen perusteella tilanteeseen parhaiten sopivan ratkaisun

14.	Mukautuvuus ammatin vaatimuksiin pystyen silti säilyttämään omanarvontuntonsa ja hallitsemaan stressiä
15.	Sosiaalisia taitoja, kuten jämäkkyyttä, yhteistyökykyä, neuvottelutaitoa
16.	Analysoi tietoa niin, että pystyy tekemään asianmukaiset johtopäätökset, ja ymmärtää näiden johtopäätösten merkityksen
17.	Yhdistelee eri lähteistä saamaansa tietoa valitakseen sopivan toimintatavan tai pystyäkseen vastaamaan kysymykseen
18.	Noudattaa laillisia ja eettisiä periaatteita tiedonhallinnassa, ja suojaa asiakirjojen koskemattomuutta, luotettavuutta ja autenttisuutta
19.	Tunnistaa jokaiseen mahdolliseen ratkaisuun liittyvät riskit ja sudenkuopat
20.	Jakaa tehtävät konkreettisiin vaiheisiin ja laatii aikataulut niin, että tavoitteet ovat realistiset ottaen huomioon kaikki muut vaatimukset
21.	Työskentelee itsenäisesti
22.	Pääsee tavoitteisiin tai tuottaa työn tulokset ajallaan
23.	Hakee tieteellisestä kirjallisuudesta olennaisimmat tiedot pystyäkseen vastaamaan kysymykseen
24.	Keksii luovia ja omaperäisiä ratkaisuja uusiin tilanteisiin
25.	Kerää tietoja eri menetelmin, kuten tekemällä kirjallisuuskatsauksia, haastatteleamalla, käyttämällä kyselylomakkeita ja havainnointia

1.3.5 Sidosryhmien yhteisiä piirteitä

Aivan kuten aihekohtaisen pätevyyden kohdalla, yliopistohenkilökunnan opettajien ja tutkijoiden, tutkinnon suorittaneiden puheterapeuttien sekä työnantajien käsitykset olivat hyvin yhteneviä, kun heidän oli valittava 5 tärkeintä kaikkiaan 38 geneerisen pätevyyden osa-alueen joukosta. Tärkeimpinä pidetyistä geneerisen pätevyyden osa-alueista vallitsi näin ollen laaja yksimielisyys. Taulukkoon 7.6 on koottu 206 työnantajan, 476 yliopisto-opettajan ja tutkijan sekä 2181 viiden edellisen vuoden aikana tutkinnon suorittaneen puheterapeutin viisi tärkeimmäksi mainitsemaa osa-aluetta.

Taulukko 7.6 Viisi kussakin kolmessa sidosryhmässä useimmin välttämättömäksi mainittua geneerisen pätevyyden osa-aluetta

Useimmin mainitut geneerisen pätevyyden osa-alueet sidosryhmittäin		
Työnantajat	Koulutusohjelmien opettajat/lehtorit ja tutkijat	Vastavalmistuneet puheterapeutit
1. Rehellinen, vilpitön ja luotettava käytös	1. Kyky antaa oikeaa palautetta ymmärrettävästi ja hienotunteisesti	1. Rehellinen, vilpitön ja luotettava käytös
2. Kyky antaa oikeaa palautetta ymmärrettävästi ja hienotunteisesti	2. Rehellinen, vilpitön ja luotettava käytös	2. Kyky itsekriittisyyteen ja oman suorituksen pohdintaan
3. Osoittaa empaattista suhtautumista asiakkaisiin ja kollegoihin	3. Kyky itsekriittisyyteen ja oman suorituksen pohdintaan	3. Osoittaa empaattista suhtautumista asiakkaisiin ja kollegoihin

4. Ottaa vastuuta omien tietojensa ja taitojensa kehittämisestä niin kauan kuin on tarpeen	4. Osoittaa empaattista suhtautumista asiakkaisiin ja kollegoihin	4. Kyky antaa oikeaa palautetta ymmärrettävästi ja hienotunteisesti
5. Kyky itsekriittisyyteen ja oman suorituksen pohdintaan	5. Käyttää asianmukaisia, tehokkaita taitoja ja materiaaleja tietojen ja ohjeiden kirjalliseen, suulliseen ja visuaaliseen välittämiseen	5. Ottaa vastuuta omien tietojensa ja taitojensa kehittämisestä niin kauan kuin on tarpeen

1.3.6 Vähiten tärkeät geneerisen pätevyyden osa-alueet

Taulukkoon 7.7 on koottu ne kymmenen geneerisen pätevyyden osa-alueita, jotka kaikkein harvimmin mainittiin välttämättömiksi aloittelevalle puheterapeutille.

Systeemisen pätevyyden osa-alueita pidetään useammin suotavina tai ei välttämättöminä, sillä kymmenestä ei välttämättömänä pidetystä ominaisuudesta kahdeksan edustaa systeemistä pätevyyttä. On selvää, että *kyky kirjoittaa ammattiin liittyviä dokumentteja, tieteellisiä artikkeleita ja pitää ammattiin liittyviä esityksiä vieraalla kielellä* (mikä yleensä tarkoittaa tutkimustulosten julkaisua) ei yleensä pidetä puheterapeutin uran aloittamisen edellytyksenä, vaikka niiden merkitys ja tärkeys voi hyvinkin kasvaa uran edetessä.

Syyksi siihen, että harvimmin välttämättömiksi todettiin geneerisen pätevyyden osa-alueet, kuten *kyky lukea ja ymmärtää ammattiin liittyviä dokumentteja, tieteellisiä artikkeleita ja ammattiin liittyviä esityksiä vieraalla kielellä* ja *kyky käyttää vierasta kieltä, voidaan olettaa, että suurin osa alan tieteellisestä kirjallisuudesta julkaistaan englanniksi, minkä vuoksi sidosryhmien jäsenet englanninkielisissä maissa (tai maissa, joissa englantia käytetään laajalti) eivät pidä erityisen välttämättömänä sitä, että vastavalmistunut puheterapeutti ymmärtää tai pystyy ilmaisemaan itseään vieraalla kielellä.*

Taulukko 7.7 10 kaikkien vastaajien harvimmin välttämättömäksi mainitsemaa geneerisen pätevyyden osa-alueita

Kaikkein harvimmin välttämättömäksi mainitut geneeristä pätevyyttä kuvaavat ominaisuudet	
1.	Kykenee kirjoittamaan ammatillisesti ja tieteellisesti ja pitämään esityksiä, jotka ovat asianmukaisen selkeitä ja tyyliiltään ytimekkäitä
2.	Kykenee suunnittelemaan ja toteuttamaan tutkimusprojektin pystyäkseen vastaamaan tehokkaasti tiettyyn kysymykseen
3.	Kykenee johtamaan muita tarpeen mukaan
4.	Kykenee johdattamaan muut yhteisymmärrykseen
5.	On halukas opettamaan tiimin uusia ja muita jäseniä
6.	Kykenee käyttämään verkko-oppimissovelluksia ja sopeutumaan uusiin teknisiin opetusmenetelmiin
7.	Kykenee lukemaan ja ymmärtämään ammatillisia asiakirjoja, tieteellisiä artikkeleita ja ammatillisia esityksiä vieraalla kielellä
8.	Ryhtyy uuteen yritykseen tai suoriutuu vaikeasta tehtävästä, jos se on

	tarpeen
9.	Antaa tarvittavaa koulutusta ja valmennusta muiden ammattiryhmien jäsenille ja potilaiden läheisille
10.	Arvioi raportoidun tutkimusprojektin menetelmiä, tuloksia ja analyysseja ja näin päättelee, kuinka arvokkaita ne ovat

7.4 Pohdinta ja löydöksiin perustuvat päätelmät

On selvää, että ne aihekohtaisen pätevyyden osa-alueet, jotka liittyvät kommunikaatiohäiriöiden ja nielemisvaikeuksien arviointiin, diagnoosiin, hoitoon, ennaltaehkäisyyn ja ohjintaan ovat keskeisen tärkeitä ja niitä tulee painottaa puheterapeutin pätevyyteen johtavassa koulutuksessa. Yliopistoväki, tutkinnon suorittaneet puheterapeutit sekä työnantajat olivat hyvin yksimielisiä siitä, että pätevyyden yläkategoria *pystyy arvioimaan, diagnosoimaan ja hoitamaan puheen ja kielen häiriöitä* on välttämätön, jotta vastavalmistunut puheterapeutti voisi alkaa toimia ammatissa. Vaikka vastaajaryhmien mielipiteet olivat osin hyvin yhteneviä, ryhmien välillä oli kuitenkin myös jonkin verran eroja 60 aihekohtaisen pätevyyden osa-alueen suhteen. Esimerkiksi yliopistoväki painotti hiukan enemmän sellaisia seikkoja kuin *pystyy tuottamaan suullisia ja kirjallisia raportteja arviointituloksista, niiden analyysi ja tulkinta mukaan lukien*, kun taas vastavalmistuneet puheterapeutit sekä työnantajat mainitsivat useammin *ymmärtää puheterapeutin ammatillisen roolin ja sen rajat*.

Geneerisen pätevyyden osa-alueista inter- ja intrapersonallisia pätevyyden osa-alueita pidetään useimmin välttämättöminä puheterapeuttikoulutuksessa, ja niitä tulisi sen vuoksi edistää tutkintoon johtavan koulutuksen aikana. Instrumentaalisia pätevyyden osa-alueita pidetään joko välttämättöminä tai suotavina, kun taas johtamiseen ja tutkimukseen liittyviä systeemisen pätevyyden osatekijöitä pidetään korkeintaan suotavina, mutta ei välttämättöminä vastavalmistuneelle puheterapeutille. *Rehellinen, vilpitön ja luotettava käytös* oli se geneerisen pätevyyden osa-alue, jonka tutkinnon suorittaneet, työnantajat ja yliopistoväki mainitsivat useimmin välttämättömäksi vastavalmistuneelle puheterapeutille. Yliopiston opettajat/lehtorit ja tutkijat mainitsivat kyvyn *antaa tarkkaa palautetta ymmärrettävällä ja hienotunteisella tavalla* ensimmäisenä, kun taas työnantajien listalla se oli toisena ja tutkinnon suorittajilla neljäntenä.

Empatia asiakkaita ja kollegoita kohtaan mainittiin välttämättömäksi tutkinnon suorittaneiden ja työnantajien arvioissa yhtä yleisesti (kolmas sija), kun taas yliopiston opettajat ja tutkijat pitivät sitä hieman harvemmin välttämättömänä (neljäs sija).

Ryhmien välillä on myös joitain muita eroja. Työnantajat ja tutkinnon suorittaneet mainitsivat yliopistoväkeä useammin *omista tiedoista ja taidoista vastuun ottamisen koko eliniän ajan* välttämättömänä edellytyksenä puheterapeutin ammatti toiminnan aloittamiselle. Yliopiston opettajat ja tutkijat taas korostivat työnantajia ja tutkinnon suorittaneita useammin *asianmukaisten, tehokkaiden menetelmien ja materiaalien käyttöä kirjallisessa ja sanallisessa viestinnässä ja opetuksessa*. Nämä erot saattavat heijastaa kunkin vastaajaryhmän käsityksiä siitä, miten tärkeänä he pitävät sitä, missä puheterapeutin ammatillisen kehityksen vaiheessa nämä keskeiset geneerisen pätevyyden osa-alueet ilmenevät.

Erot voivat myös johtua erilaisista odotuksista koskien tiettyjen tai vasta kehitymässä olevien pätevyyden osa-alueiden suhteellista merkitystä, esim. tutkimustoimintaan liittyen. Odotuksena on, että vastavalmistuneen puheterapeutin tulisi kyetä osoittamaan jonkinlaista pätevyyttä tällä alueella, mutta taso saattaa vaihdella. Odotukset voivat myös heijastaa kyseisen maan koulutusohjelman pääsyvaatimuksia ja tarjolla olevia koulutusohjelmia. Yliopistojen piirissä tehty kysely osoitti, että tutkimusmenetelmien käsittelyyn varattu aika ja syventymisen taso vaihtelee merkittävästi koulutusohjelmien välillä. Kuten oli oletettavissa, yliopistoväki painotti tietopohjaa, kun taas työnantajat olivat enemmän kiinnostuneita puheterapeuttien käytännön taidoista.

7.5 Johtopäätökset

7.5.1 Teoria ja käytäntö

Puheterapeuttien koulutus edellyttää, että opiskelijat saavuttavat ja pystyvät osoittamaan pätevyyttä, joka muodostuu teorian ja käytännön monimutkaisesta vuorovaikutuksesta sekä pätevyyttä monenlaisissa vuorovaikutustaidoissa, jotka kaikki ovat välttämättömiä näyttöön perustuvan tehokkaan toiminnan toteuttamiselle. Puheterapeutin ammatin ja logopedian tieteenalan korkea laatu edellyttää, että puheterapeutin pätevyyteen johtava koulutus antaa opiskelijoille kattavan aihekohtaisen ja geneerisen pätevyyden, jonka avulla he voivat harjoittaa ammattiaan tehokkaasti ja turvallisesti. Puheterapeuttina toimimisen aloittamiseen tarvittavan aihekohtaisen ja geneerisen pätevyyden vertailussa hyvin silmiinpistävä (ja samalla rohkaisevana) piirteenä tuli esille pitkälle menevä yksimielisyys yliopistoväen, vastavalmistuneiden puheterapeuttien ja työnantajien käsitysten välillä.

Kaikki aihekohtaisen pätevyyden osa-alueet liittyivät asiakkaiden tehokkaaseen arviointiin, diagnosointiin, hoitoon ja ennaltaehkäisyyn sekä heidän ja heidän omaistensa ohjaukseen kommunikaatiohäiriöihin ja nielemisvaikeuksiin liittyen. Vastavalmistuneen puheterapeutin kannalta erityisen tärkeät geneerisen pätevyyden osa-alueet liittyivät inter- ja intrapersonalliseen pätevyyteen. Asenteisiin ja ihmisten kanssa toimimiseen liittyvät taidot, kuten empatia ja ymmärrys, ovat olennaisen tärkeitä, jotta terapeutti voisi toimia tehokkaasti hoitosuhteessa asiakkaiden ja työtoveruussuhteessa kollegoiden kanssa, kerätä asiakkaita koskevaa tietoa sekä tehdä asiakaskohtaisia kliniseen näyttöön perustuvia päätöksiä.

7.5.2 Oppiminen käytännön harjoittelussa

Valvottu, ohjattu klininen harjoittelu on ensisijaisen tärkeää, sillä sen avulla opiskelijat voivat oppia, harjoitella ja kehittää pätevältä ammattilaiselta vaadittavia taitoja. Harjoittelujaksojen laatu ja ajoitus tulee suunnitella huolella, jotta opiskelija pystyy omaksumaan tarvittavan tiedon ja ymmärtämään tietojen keräämiseen ja niiden tapauskohtaiseen pohdintaan perustuvan hyvän klinisen päätöksenteon

monitahoisuuden. Kun puheterapeuttikoulutuksen rakennetta tarkastellaan Euroopan mittakaavassa sekä laajemmin kansainvälisellä tasolla (ks. luku 6 englanninkielinen raportti), käy ilmi, että vakiokäytäntönä on opetussuunnitelma, jossa kliininen harjoittelu on integroitu osaksi opintoja koko opiskelun ajan. Vaikka harjoittelujaksojen pituus ja niihin sisältyvä käytännön työssä oppimisen määrä voi vaihdella merkittävästi, vallitsee laaja yksimielisyys siitä, että kliininen harjoittelu on välttämätöntä ja se tulee huolella integroida osaksi oppimisprosessia.

Eurooppalaiset standardit puheterapeuttina toimimiselle

Kaikkien sidosryhmien useimmin mainitsevat vastavalmistuneelta puheterapeutilta vaadittavat pätevyyden osa-alueet on lueteltu liitteessä I (ks. englanninkielinen raportti). Niitä voidaan pitää yhteisinä Euroopan laajuisina standardeina, jotka jokaisen puheterapeutin on täytettävä voidakseen toimia alalla. Kyseiset pätevyystekijät toimivat myös puheterapeuttikoulutuksen benchmark-kriteereinä ja ne tulisi ottaa huomioon kaikissa Euroopan alueen puheterapeuttikoulutuksissa.

7.5.3 *Soveltuvuus käytännön työhön, tarkoituksenmukaisuus ja soveltuvuus tuleviin haasteisiin*

Kun vastavalmistunut puheterapeutti on osoittanut, että hänellä on alalla vaadittava pätevyys, hän on valmis työskentelemään itsenäisesti. Elinikäinen oppiminen ja jatkuva ammatillinen kehittyminen on kuitenkin keskeisen tärkeää ammattitaidon kehittämisen sekä puheterapiatoiminnan ajantasaisuuden ja osaamisen ylläpidon kannalta. Ammattitaitoa on pidettävä yllä koko uran ajan. Uran alkuvaiheessa tuore puheterapeutti hyötyy merkittävästi, jos työympäristö tarjoaa tarvittavaa tukea ja oman alan ohjausta. Kuten edellä on todettu, puheterapia on jatkuvasti muuttuva, dynaaminen ala, jonka on sopeuduttava yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin ja hyödynnettävä tieteen ja tekniikan uusia saavutuksia. Jatkuva ammatillinen kehitys on näin ollen ammattitaitoiselle puheterapeutille olennaisen tärkeää, jotta hänen toimintansa olisi jatkossakin tarkoituksenmukaista ja käytännön työhön soveltuvaa. Toiminnan aloittamiseen vaadittavia kynnyspätevyyden osa-alueita ei myöskään tulisi pitää pysyvinä ja muuttumattomina vaan niitä tulee arvioida ja päivittää säännöllisesti, jotta ne heijastaisivat alan koulutuksessa ja ammatissa tapahtuvaa kehitystä.